

Fóthi Erzsébet

KONTINUITÁS ÉS/VAGY MIGRÁCIÓ?

Embertani kérdések és eredmények a Kárpát-medence népességtörténetében

A Kárpát-medence benépesedése évezredekken keresztül zajló folyamat volt, melynek során minden égtáj felől érkeztek ide népek. Biológiai-genetikai értelemben az összes ide költöző, majd asszimilálódó törzs a mai magyarság őseinek tekinthető. Ezek szerint rendkívül sok rokoni szál köt össze minket Európa és Ázsia más népeivel. Ugyanakkor döntő mértékben meghatározó, egyszersmind integráló szerepe van a Kárpát-medencébe érkező magyar honfoglalóknak az etnogenezisünkben, amely máig hatással van a nemzettudat, a kulturális hagyomány és a nyelv fejlődésére, változására. A 895. évi honfoglalással azonban nem zárult le a magyar nép etnogenezise, hiszen azután is még évszázadokon keresztül olyan jelentős néptömegek érkeztek a Kárpát-medencébe mint a besenyők, kunok, jászok, a különböző szláv és német nyelvű népcsoportok, zsidók, cigányok, és még számos más népesség. Biológiai értelemben tehát ennek a sokszínű folyamatnak minden egyes ága-boga a magyar történet szerves és elválaszthatatlan része.

Az előadó által művelt történeti antropológia sajátságos helyzetben van: míg módszertanában a fenotípusos genetika, addig a kutatási célját illetően a történelemtudományok közé sorolható. Ez utóbbi tényező teszi alkalmassá a történeti folyamatok irányának és intenzitásának megragadására. Habár hazánk népességtörténetének kezdetét nem indokolt egyetlen egy kezdő időponthoz sem rögzíteni (vagy akár különböző időpontokhoz kötni), az embertani adatok viszonylagos szűkössége, esetenként valódi hiánya – valamint az előadó főbb érdeklődési köreiből adódó hangsúlyok – óhatatlanul is leszűkítik az előadás során tárgyalandó időszak határait. Ezekből következően az előadás *a római kor kezdetétől az Árpád-kor végéig* igyekszik nyomon követni a Kárpát-medence embertani változásait bemutató kutatások eredményeit, és – vitaindító előadás lévén – felhívja a figyelmet azokra az ellentmondásokra, amelyeknek a feloldására az interdiszciplinaritásban rejlő lehetőségek teremthetnek esélyt.